

2- Mavzu. SAYOHATCHI VA TURIST HAQIDAGI TUSHUNCHALARNING MOHIYATI

Reja:

- 2.1. Turizm tushunchasi va uning shakllanishi
- 2.2. Sayohatchi va turistni ajratib turuvchi asosiy farqlar
- 2.3. Markaziy Osiyo allomalarining turizm bilan bog'liq sayohatlari

2.1. Туризм тушунчаси ва унинг шаклланиши

Tomas Kuk 1872-yilda birinchi bo'lib sanoat asosida jahon bo'ylab sayohat uyushtirishni taklif qilgan. Bugungi kunda «Tomas Kuk» kompaniyasi butun dunyoda 12000 dan ortiq turistik agentliklarga ega bo'lib, yiliga 20 milliondan ortiq turistga xizmat ko'rsatadi.

Hozirgi kunda turizm sohasiga dunyo yalpi mahsulotining 10 foizi, xalqaro sarmoyalarning 7 foizi, ish o'rinlarning har 16 chisi, dunyo iste'mol harajatlarning 12 foizi to'g'ri kelmoqda. Bugungi kunda turizm –jahon miqiyosidagi iqtisodiyotning juda kuchli tarmog'i bo'lib, bu sohaga juda ko'p sonli xodimlar, asosiy vositalar va yirik kapital mablag'lar jalb qilingan. **Turizm yirik biznes, katta pul va global miqiyosdagi jiddiy siyosatdan iborat.**

Butunjahon turizm tashkilotining (BTT) baholashiga ko'ra, turizm xizmatlari rivojlangan shaharga tashrif buyurgan 100 nafar turist 20 ming AQSh dollar atrofida mablag' sarflaydi, ya'ni har bir turist tomonidan bir sutkada shaharga 200 AQSh dollari miqdorida foyda kelishi mumkin.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, mamlakatga tashrif buyurgan har 20 nafar turist, 1 ta bevosita turizm sohasida va 2 ta turizmga bog'liq bo'lgan xalq xo'jaligining boshqa tarmoqlarida yangi ishchi joylarning ochilishiga yordam beradi.

Hozirgi paytda turizm milliy iqtisodiyotning o'zaro bog'liq bo'lgan, maqsadi insonlarning bo'sh vaqtida dam olishi va sayohat qilishning turli xillariga hamda mavjud bo'lgan turistik resurslardan samarali tarzda foydalanishga, tobora o'sib borayotgan ehtiyojlarni qondirishga qaratilgan faoliyatni ta'minlovchi korxonalar va tarmoqlarning majmuini ifodalovchi iqtisodiy kategoriya sifatida ko'rilmoqda.

2.2. Sayohatchi va turistni ajratib turuvchi asosiy farqlar

Sayohat va turizm (*travel and tourism*) – bir-biri bilan bog‘liq tushuncha bo‘lib, ular inson hayot faoliyatining ma’lum bir tarzini ifodalaydi. Bu dam olish, ko‘ngil ochish, sport, atrof-muhitni anglash, savdo, fan, da’volanish va boshqa ko‘plab jihatlarni qamrab oladi. Biroq, bunda har safar sayohatni boshqa faoliyat turlaridan ajratib turuvchi o‘ziga xos harakat – insonning vaqtinchalik boshqa joyga, mamlakatga, qit’aga borishi, uning doimiy yashash joyidan uzoqlashishi nazarda tutiladi.

Tourist

Sayohatchi – bu kasb, turmush tarzi

Turist –kamida bir kecha tunab qoluvchi (faoliyati daromad olish bo'lmagan, 12-oydan 1 sutka tunab qoluvchi) jismoniy shaxs

Traveller

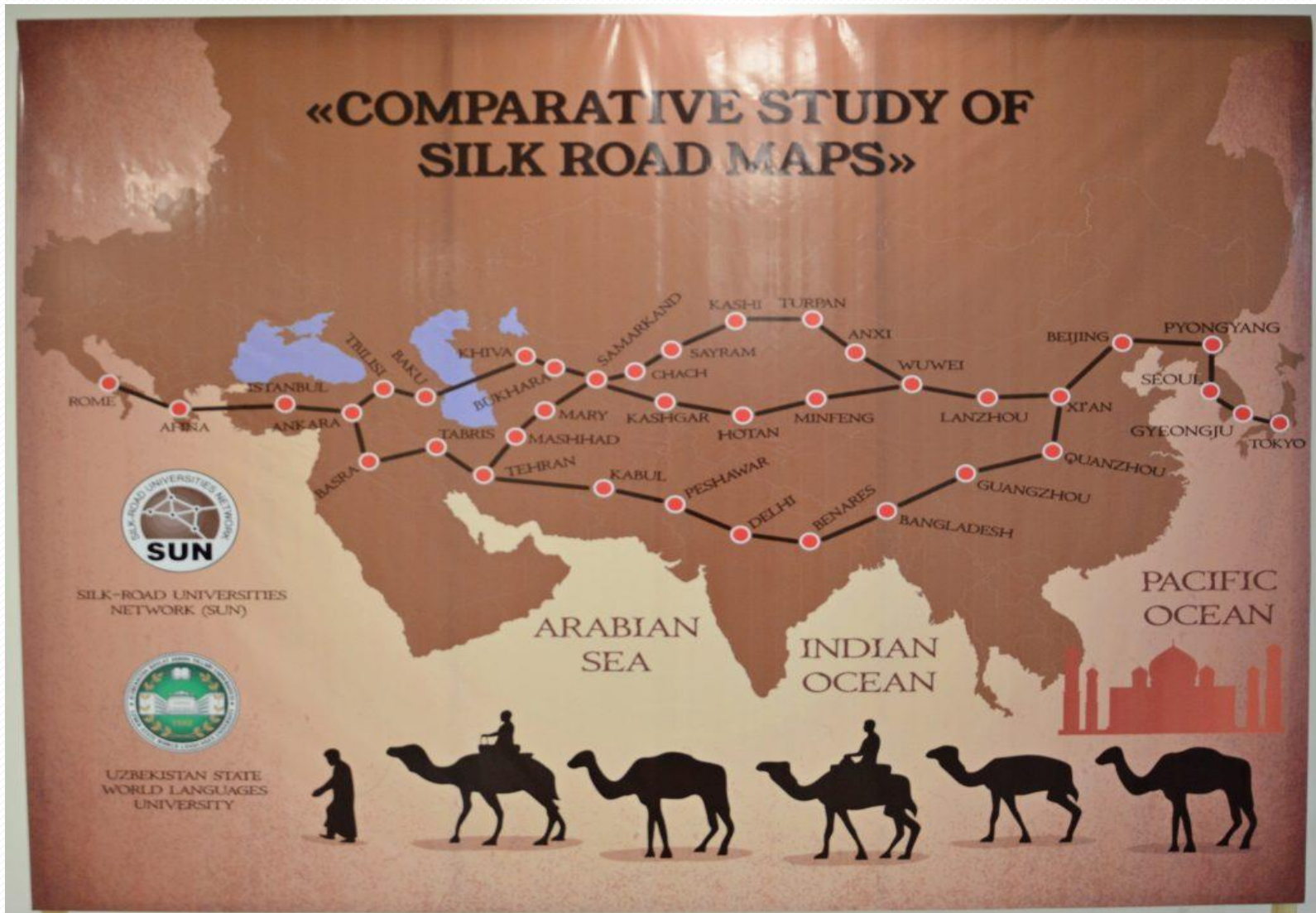

Turizm sohasida turistni sayohatchidan ajratib turuvchi asosiy farqlari

<i>No</i>	<i>Farq qiluvchi belgilar</i>	<i>Turizm (turist)</i>	<i>Sayohat (sayohatchi)</i>
1	Mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri bo'yicha	jahon yalpi ichki mahsulotidagi ulushi mavjud.	bevosita ta'siri yo'q
2	Qo'yilgan maqsadlar bo'yicha	chegaralangan	chegaralanmagan
3	Muddat maboynida	3-7, 8-28	-
4	Ma'lum makonda bo'lishi	+	-

5	Bo'sh vaqtning mavjudligi	+	-
6	Borgan joyida haq to'lanadigan faoliyat bilan shug'ullanishi bo'yicha	-	+
7	Mablag' bilan ta'minlash	+	-
8	Tashkil qilish va xizmat ko'rsatish	+, +	+, -
9	Yashash foliyatiga ta'siri	bilimlarini oshiradi	kasbi yoki kun ko'rish manbai, turmush tarzi

2.3. Markaziy Osiyo allomalarining turizm bilan bog'liq sayohatlari

Quyida Markaziy Osiyolik sayyoh olimlar

Al-Buxoriy

At-Termiziy

Nosir Hisrav

Mahmud Qoshg'ariy

Al-Xorazmiy

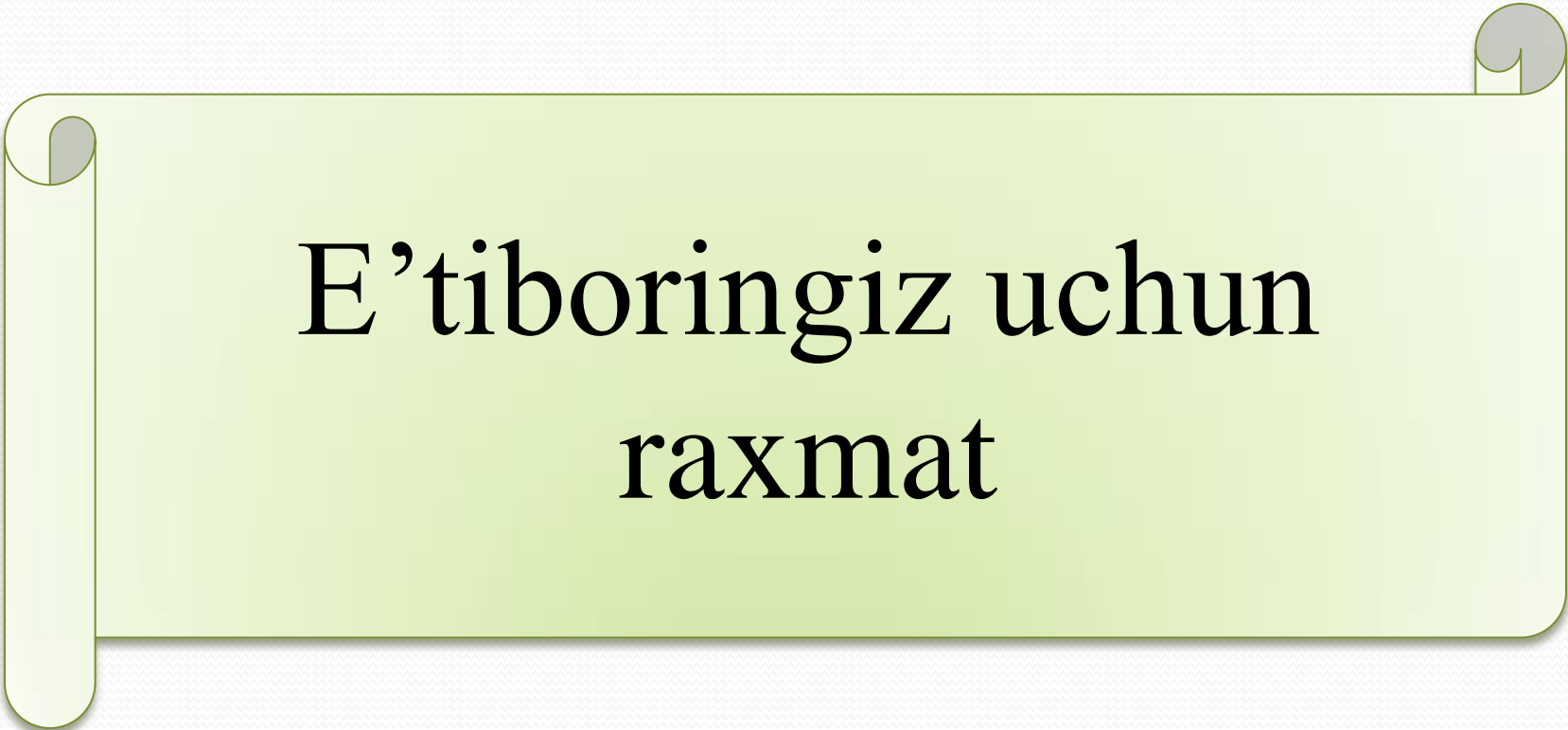

Ahmad Farg'oni

Abu Ali ibn Sino

az-Zamahshariy

Zahiriddin Muhammad Bobur

Abu Rayhon Beruniy

E'tiboringiz uchun
raxmat